

سفر: دستگاه‌های تبلیغاتی رژیم صهیونیستی روابط خود را با کشورهای اسلامی از جمله جمهوری آذربایجان ...

حجم مبادلات ما با آذربایجان کمتر از میزان مبادلات این کشور با رژیم صهیونیستی است

/خبرگزاری آران

خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

محسن پاک آئین سفیر ایران در جمهوری آذربایجان اراده مسئولان دو کشور را بر تحکیم و گسترش مناسبات دوجانبه می‌داند و لغو یک جانبه روایید از سوی ایران را نشانه‌ای محکم از وجود این اراده در طرف ایرانی عنوان می‌کند. وی در گفتگو با سایت خبرآنلاین در باکو، به سوالات مطرح شده به شرح ذیل پاسخ داده است:

جمهوری آذربایجان یکی از همسایگان ایران است که تردد زیادی میان اتباع دو کشور وجود دارد. چه اقداماتی برای تسهیل در فرایند تردد اتباع دو کشور انجام شده است؟

یکی از سیاست‌های اصولی جمهوری اسلامی ایران این است که تردد اتباع بین ایران و کشورهای همسایه راحت باشد و تسهیلات لازم برای این موضوع لحاظ شود. برای همین ما همیشه از ایجاد تسهیلات در تردد اتباع ایرانی و جمهوری آذربایجان حمایت و سعی کرده‌ایم تسهیلات لازم را فراهم کنیم. به همین دلیل ما به صورت یکجانبه ضرورت اخذ ویزا را لغو کردیم. یعنی آذری‌ها بدون ویزا هر زمان که خواستند می‌توانند به ایران سفر کنند. این هم به دلیل اشتراکات فرهنگی، تاریخی و به خصوص زبانی ما و آذری‌هاست که باعث شده خیلی از آذری‌ها که حتی خویشاوند با آذری‌های جمهوری آذربایجان هستند بتوانند روابط سهلی با آنان داشته باشند. ارتباطات تجاری به دلیل این سهولت بیشتر شده است و در حوزه گردشگری به ویژه گردشگری زیارتی به دلیل مذهب شیعه آذری‌ها، یا گردشگری درمانی آذری‌ها با توجه به نزدیکی ایران و با توجه به پیشرفت‌های پزشکی ایران علاقه مند هستند که در صورت بیماری در ایران مداوا شوند. این‌ها همه انگیزه‌هایی است که ما سعی کنیم این سهولت ایجاد شود.

از آن طرف آذری‌ها برای ورود ایرانی‌ها ویزا می‌خواهند. اگرچه دریافت روایید آذربایجان در ایران سخت نیست ولی بالاخره چند روزی طول می‌کشد و این باعث خواهد شد که علاقه مندی از سوی ایرانی‌ها برای سفر به آذربایجان کمتر بشود. لذا از سوی آذری‌ها تردد به ایران بیشتر هست. به طور متوسط در هفته 5000 آذری از آذربایجان به ایران وارد می‌شوند. چهار استان ایران با جمهوری آذربایجان مرز مشترک دارند (آذربایجان‌های شرقی و غربی، اردبیل و گیلان) و آذری‌ها از این پایانه‌های مرزی وارد می‌شوند. یک قانونی هم بود که در مرزها تا شعاع 45 کیلومتری اتباع دو طرف می‌توانستند آزادانه بدون ویزا و گذرنامه تردد بکنند که این قانون را اخیراً مجلس ملی آذربایجان تمدید نکرد. برای این کار هم دلایل قانع‌کننده‌ای را عنوان نکردند و فقط گفتند که فعلاً ضرورتی در این باره نمی‌بینیم. البته برخی هم مطرح کردند که به دلیل اینکه می‌خواهیم جلوی عبور برخی از مجرمین از جمله قاچاقچیان مواد مخدر را بگیریم این محدودیت‌ها را ایجاد کردیم که این دلیل قانع‌کننده‌ای نبود. چراکه به طور طبیعی مقابله با مواد مخدر راهکارهای خود را دارد. به خصوص که ایران هم در این زمینه تجربیات خوبی دارد و می‌داند که راه مبارزه با قاچاقچیان ایجاد محدودیت برای سفر اتباع نیست. البته صحبت‌هایی شده و احتمال داده شده که این قانون ایفا بشود. در جمهوری آذربایجان لغو این قانون مخالفین بسیاری دارد، مخصوصاً در حوزه گردشگری و به خصوص در جمهوری خودمختار نخجوان علاقه مندی بسیاری وجود دارد که این قانون دوباره احیا شود. آذری‌ها اعلام می‌کنند علاقمند هستیم که روایید را با ایران لغو کنیم. البته می‌گویند که باید زیرساخت‌های لازم در این باره را ایجاد کنیم. به عنوان مثال می‌خواهند سیستم ورود و خروج را به صورت دیجیتالی کنند و می‌گویند ما در حال تهیه این زیرساخت‌ها هستیم و وقتی این زیرساخت‌ها ایجاد شد، حتماً در ارتباط با برخی از کشورها از جمله با ایران روایید را لغو خواهیم کرد. این موضوعی است که در دستور کار وجود دارد و ما در حال مذاکره با آنها هستیم.

ممکن است این اتفاقات به خاطر اختلافات مرزی یا به خاطر درگیری‌هایی که تیر سال گذشته در مرز دو کشور اتفاق افتاد باشد؟

ما بیش از 600 کیلومتر مرز مشترک با آذربایجان داریم ولی درگیری مرزی به این عنوان که شما می‌فرمایید هیچ وقت بین دو کشور نبوده است. ما هیچ‌گاه درگیری مرزی بین ایران و آذربایجان نداشته‌ایم. چیزی که سال گذشته مطرح شد، برخی از تحرکاتی بود که گروه‌های قاچاقچی برای خروج از مرز داشتند. آن‌ها درگیری‌هایی را با مرزبانان آذربایجان داشتند که این بحث هم با همکاری و کمک مرزبانان جمهوری اسلامی ایران تمام شد. در این رابطه همکاری خوبی بین ایران و جمهوری آذربایجان صورت گرفت. فی‌نفسه درگیری مرزی هیچ‌گاه بین دو طرف نبوده است اما برخی تحرکاتی که از طرف اتباع آن طرف و چه از طرف اتباع این طرف که می‌خواهند به صورت غیرمجاز وارد بشوند، صورت گرفته است که این هم معمولاً با همکاری دوطرف مدیریت می‌شود و پایان پیدا می‌کند.

حدود دوماه پیش بود که یک تفاهم نامه مرزی در مرز بیله سوار در اردبیل بین جانشینان مرزبانان ایران و جمهوری آذربایجان امضا شد که با توجه به مفاد آن تفاهم نامه به نظر می‌رسد که تحرکات غیرقانونی از سوی اتباع دو کشور به خوبی مدیریت شود.

روابط آذربایجان با رژیم صهیونیستی در چه حدی است و این رابطه چه تأثیرات احتمالی‌ای بر روابط با ایران دارد؟

جمهوری آذربایجان و اسرائیل با هم روابط خوبی دارند و حجم مبادلاتشان هم چهار و نیم میلیارد دلار است و به دلیل مناقشه قره باغ، آذربایجان از سی کشور جهان اسلحه می‌خرد که یکی از این کشورها هم اسرائیل است. رابطه با کشورهای مسلمان سیاست اصولی رژیم صهیونیستی برای خروج از انزوا و ایجاد اختلاف بین کشورهای اسلامی است. از این جهت با جمهوری آذربایجان هم رابطه دارد. اما همیشه مقامات جمهوری آذربایجان به ما قول داده‌اند که به هیچ وجه حضور رژیم صهیونیستی در باکو موجب این نخواهد شد که اقدام سویی از جانب این رژیم علیه ایران صورت بگیرد و در واقع خاک آذربایجان محلی برای تعرض به کشورهای همسایه نخواهد بود. ما هم به گفته مقامات آذربایجانی اعتماد داریم. در حال حاضر اعتماد بین دو کشور وجود دارد و نکته دیگر اینکه دستگاه‌های تبلیغاتی رژیم صهیونیستی هم روابط خود را با کشورهای اسلامی از جمله جمهوری آذربایجان بزرگنمایی می‌کنند. آن میزانی که تبلیغ می‌شود و گفته می‌شود اسرائیل در آذربایجان نفوذ دارد، نیست. روابط آنها معمولی است.

میزان مبادلات ما با آذربایجانی در مقایسه با مبادلات اسرائیل با این کشور چه میزان است؟

حجم مبادلات ما با آذربایجان کمتر از میزان مبادلات این کشور با رژیم صهیونیستی است. البته ما یک رقم اعلامی داریم در روابط داریم که حدود 500 میلیون دلار است که یک رقم رسمی است و اعلام می‌شود اما به دلیل وجود چهار مرز و تجارت مرزنشینان با یکدیگر و تردد مسافران حجم این مبادلات بیش از این 500 میلیون است و تا یک میلیارد هم تخمین زده می‌شود که تجارت چمدانی و رسمی با هم داریم.

در عین حال ما در حوزه‌های دیگر هم با آذربایجان روابط داریم که به طور طبیعی رژیم صهیونیستی این ارتباطات را ندارد. به عنوان مثال ما گاز آذربایجان را به نخجوان سوآپ می‌کنیم. یکی از شرکت‌های نفتی ایران به نام نیکو در دریای خزر عضو کنسرسیوم شاه دنیز هست که همکاری‌هایی را با آذربایجان و برخی کشورهای دیگر برای استخراج نفت دارد. در حوزه ترانزیت ما همکاری‌های درآمدزایی داریم و این به دلیل این است که راه ایران راه امن و اقتصادی و کوتاه به خلیج فارس است. در مجموع اگر نگاه بکنیم حجم مبادلات ما نه به لحاظ تجاری صرف بلکه در حوزه تجارت و انرژی خوب هست. البته این بدان معنی نیست که این ارتباط جای رشد ندارد.

ماجرای قطع برنامه‌های شبکه‌های صداوسیما ایران در آذربایجان چه بود؟

منظور شما بحث تحریم های غرب است که شبکه های صدا و سیما را در مجموع از شبکه هاتبرد خارج کرد و در واقع اجازه نداد که این ها از این ماهواره استفاده بکنند. بعد از اینکه این اتفاق افتاد محدودیت هایی برای پخش برنامه های شبکه های صدا و سیما در کشورهای مختلف از جمله در آذربایجان هم به وجود آمد اما این نه به عنوان اینکه آذربایجان به خودی خود این کار را کرده باشد. البته بعد از چند روز دوباره در طول موج یا مسیر ماهواره بدر این شبکه ها فعال شد و در هرکجای آذربایجان قابل دسترسی است.

درباره بازداشت خبرنگار سحر در آذربایجان هم توضیح می دهید؟

این خبرنگار آقای آتار بایراملی خبرنگار دفتر صدا و سیما در جمهوری آذربایجان بود که بازداشت شد. اتهامی مبنی بر داشتن مواد مخدر به او زده شد که همه اذعان داشتند که این اتهام بی اساس است و اخیرا هم ایشان آزاد شد.

یک مسئله ای که ما با کشورهای حاشیه خزر داریم بحث رژیم حقوقی دریای خزر هست. یکی از مسایل مشترک ایران و آذربایجان نیز همین مسئله است. بحث رژیم حقوقی دریای خزر به کجا

انجامید؟

به علت اینکه 5 کشور در حاشیه خزر ساحل دارند باید حتما رژیم حقوقی دریای خزر تدوین بشود. در این ارتباط کنوانسیون هم تدوین شده است و کارشناسان هر 5 کشور در حوزه های مختلف انرژی، شیلات، کشتی رانی، محیط زیست و ... جلسات متعددی دارند که رژیم حقوقی را هرچه سریع تر تدوین کنند و ارتباطات دوجانبه باید حتما در چهارچوب این رژیم باشد. لذا ما با آذربایجان در چهارچوب توافقات این 5 کشور همکاری هایی را داریم. اشتراکاتی هم با آذربایجان در این رابطه داریم. هر دو کشورعلاقه مند هستند که دریای خزر غیرنظامی باشد و غیرنظامی باقی بماند. هر دو کشور تمایل داریم که حتما محیط زیست در این کشور رعایت شود. مخصوصا در حوزه استخراج نفت و گاز تلاش شود که آب های دریای خزر آلوده نشود و شرایط زیست محیطی خوبی هم برای کشورهای اطراف و هم برای آذربایجان که وجود دارند، فراهم شود و هر دو کشور تمایل به تقویت کشتیرانی و رفت و آمد دریایی در این دریاچه داریم. در عین حال اختلاف نظرهایی هم بین دو کشور وجود دارد؛ چراکه هر کس می خواهد از سهم خودش به نحو بهتر استفاده کند به همین دلیل آن رژیم حقوقی در حال تدوین هست و ما امیدواریم هرچه سریع تر تدوین شود و همه بر اساس آن رژیم بتوانند فعالیت هایی را در خزر سامان دهند.

تدوین این رژیم حقوقی الان در چه مرحله ای است؟

بحث های جدی انجام شده و توافقات زیادی صورت گرفته ولی هنوز تدوین نشده است. 5 کشور عضو این کنوانسیون هستند، ممکن است در یک مسئله ای 3 کشور توافق داشته باشند و دو کشور توافق نداشته باشند. این کار مشکل و پیچیده ای است که نیازمند کار کارشناسی زیاد است. دقیقا تدوین این رژیم به منافع ملی هر 5 کشور ارتباط دارد و هیچ کشوری نمی تواند از منافع ملی خود صرف نظر کند. به همین دلیل است که این مسئله یک مقدار طولانی شده است ولی به نظرم مراحل انتهایی خود را سپری می کند.

بسیاری از منابع دریای خزر مشترک است. ممکن است اعمال تحریم هایی علیه ایران امکان استفاده از برخی از این منابع را از ما بگیرد؟

الآن کشورها از آن بخش هایی که قطعا مربوط به خودشان هست استفاده می کنند. جمهوری آذربایجان در حوزه های نفتی خودش استفاده می کند و ما هم از حقوقمان استفاده می کنیم و اینگونه نیست که ما به خاطر تحریم ها از حقوق و اختیاراتمان استفاده نکنیم. اتفاقا ما در خزر به پیشرفت های خوبی دست پیدا کردیم و در دو حوزه توانسته ایم به نفت برسیم. به لحاظ جغرافیایی عمق آب در بخش هایی که متعلق به آذربایجان است کم است، لذا آن ها سریع تر به نفت می رسند. در حوزه مرتبط با ما عمق خیلی زیاد است و به همین دلیل کار سخت است و به همین دلیل ممکن است دیرتر به نتیجه برسیم. به طور کلی در دریای خزر مشکل تحریم نداریم و فعالیت های خودمان را انجام می دهیم.

فرمودید که آذربایجان یک کشور شیعه است و ایران هم مرکز شیعیان جهان است. حضور فرهنگی ما در آذربایجان در چه حدی است؟

آذربایجان ذاتا یک کشور شیعه است. این یک هویت دیرینه است و هویتی است که از قدیم وجود داشته و در دوره صفویه پررنگ شده است و همواره به عنوان هویت شیعه در مقابل برخی توسعه طلبی های عثمانی که قصد ترویج تسنن را داشته اند، ایستاده است. در دوران تزارها هم که سعی در دین زدایی بود آذری ها مقاومت کردند. در دوره کمونیست ها آسیب های زیادی حتی بیش از قبل ایجاد شد. علیرغم تمام این آسیب ها و مشکلاتی که وجود داشته است آذری های اتحاد جماهیر شوروی، دین خود و تشیع و محبت اهل بیت را حفظ کرده اند. بعد از فروپاشی شوروی یک محیط آزادتری ایجاد شده و شیعیان می توانند دین خود را بروز و ظهور بدهند.

البته این به بدان معنی نیست که شیعیان در آنجا میزان آگاهی شان از تشیع و دین همان میزانی است که در ایران وجود دارد. اما توانسته اند به صورت آئینی و سنتی تشیع خود را حفظ کنند. مظاهر این حفظ را ما در ماه محرم می بینیم که عزاداری های مفصلی برگزار می کنند. ارتباطات هم بین ایران و جمهوری آذربایجان وجود دارد و برخی از علاقمندان آذری به ایران آمده اند و در دانشگاه ها و حوزه های علمیه ایران تحصیل کرده اند. ارتباط بین علمای دو کشور وجود دارد. برای مثال در همین مجمع تقریب مذاهب که برگزار کننده کنفرانس وحدت است، هیاتی از آذربایجان شرکت خواهد کرد. قرار است در آینده نزدیک یک هیات علمایی از آذربایجان به ایران بیاید. آنها یک مرکزی دارند به نام مرکز مسلمانان قفقاز که یکی از روحانیان شیعه به نام آقای پاشازاده در آنجا رئیس است و قرار است ایشان با هیاتی طرف دو سه ماه آینده به ایران بیایند. اینجور ارتباطات بین دو کشور وجود دارد. در عین حال کتب و نوارهای مذهبی به زبان آذری ترجمه شده و در دسترس شیعیان قرار گرفته است.

برخی نگران گرایش های پان ترکیستی در ترک های ترکیه و آذربایجان هستند. این مسئله چقدر در آذربایجان جدی است؟

ترکیه به دنبال ترویج پان ترکیسم است. به دلیل احساس برادر بزرگتری که آن ها نسبت به سایر کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز دارند. اما یک فرقی بین اعتقادات مردم که در ترکیه هستند یا در آذربایجان هستند وجود دارد. ترک های ترکیه اهل سنت هستند اما آذری های آذربایجان شیعه هستند و سابقه تمدنی جمهوری آذربایجان به خیلی قدیم می رسد. پان ترکیسم شاید 150 سال باشد که ایجاد شده است. اما آذری ها از صدر اسلام، دارای تمدن بوده و مذهبی تشیع را داشته اند که از دوران صفویه هم رشد کرده است. به همین دلیل علیرغم اینکه پان ترکیسم تلاش های زیادی می کنند و نهاد های غیر دولتی متعددی که داشته و قصد دارند پان ترکیسم را در جمهوری آذربایجان ترویج کنند؛ ولی اقبال زیادی از سوی مردم نسبت به این اندیشه وجود ندارد. البته این بدان معنی نیست که فعالیت هایی نشود. برخی از احزاب تند افراطی جایگاهی در بین مردم ندارند. آن ها گاهی ممکن است تبلیغ کنند و تمامیت ارضی کشورهای دیگر را زیر سوال ببرند و یا ادعاهای ارضی را مطرح کنند. اما این اندیشه در بین قاطبه مردم جمهوری آذربایجان و به خصوص در بین مقامات آذربایجان جایگاه ندارد و در واقع ما یک ملت هستیم در دو کشور مستقل و با مرزهای مستقل و ارتباطات نزدیکی با هم داریم.

آیا آذربایجان می تواند محل خوبی برای دور زدن تحریم ها باشد؟

ما برای مدیریت تحریم ها از هر امکانی در هر کجای جهان استفاده می کنیم. به نظر می رسد شرایط آذربایجان با سایر همسایگان ما تفاوت داشته باشد. همانگونه که فرمودید مردم آذربایجان شیعه هستند اما از سوی دیگر این کشور نگاه به غرب دارد و مثلا وقتی مسئله ای مانند برگزاری مسابقات یوروویژن در این کشور انجام می گیرد؛ تازه این وضعیت خود را نشان می دهد. ارتباطات ایران و آذربایجان را در دو وجه نگاه کنید. از جهت ارتباطات مردمی، مردم هر دو کشور به هم علاقه مندند و ارتباطات نزدیکی وجود دارد. در ارتباط میان دولت ها گاهی برخی از سوء تفاهم ها ایجاد شده است، اما هیچ گاه این اختلافات به معنی بحران یا تنش در روابط نبوده است بلکه صرفا اختلاف نظرهایی است که بین کشورهای مختلف وجود دارد. جمهوری آذربایجان منافع خود را در ارتباط با معیارهای اروپائی تعریف کرده، معیارهایی که ما به آن ها اعتقاد نداریم. در عین حال آذربایجان یک کشور با اکثریت جمعیت مسلمان است و کشورهای اسلامی از این کشور انتظاراتی دارند. به همین دلیل گاهی اختلاف نظرهایی ایجاد می شود. اما این به معنی این نیست که این اختلاف نظرها باعث دوری دو کشور و مانع تقویت ارتباطات باشد. بله در مقاطعی برخی از سوء تفاهمات بروز کرده است. از جمله در مقطعی که شما اشاره کردید که بحث یوروویژن بود. ولی بعد با اقدامات دیپلماتیکی که شد اوضاع آرام شده و روابط مسیر عادی خود را طی کرده است و بین دو کشور

ارتباطات مثبتی وجود دارد. اینکه اختلاف بین کشورهای جهان وجود داشته باشد، دور از انتظار نیست. مهم این است که این اختلافات چگونه مدیریت شود تا تبدیل به یک مانع برای توسعه روابط بین کشورها نگردد. ما نفس وجود اختلاف نظر بین ایران و آذربایجان را نفی نمی‌کنیم، اما تلاش دستگاه‌های دیپلماسی دو کشور که مدیر روابط فی ما بین هستند؛ این هست که این اختلافات مدیریت و بر اشتراکاتی که بسیار بیشتر از موارد اختلافی است تاکید شود. به هر میزان که ما از فرصت‌های موجود برای توسعه روابط با جمهوری آذربایجان استفاده کنیم خود به خود سوء تفاهات هم کمتر خواهد شد. لذا وضعیت ما و جمهوری آذربایجان یک وضعیت مبتنی بر اعتماد است. کار زیادی داریم اما آینده را روشن می‌بینیم.

در خلال سخنانتان به اختلافات آذربایجان و ارمنستان که هردو همسایه‌های ما هستند، اشاره کردید. آیا تاکنون ما اقدامی برای ایفای نقش میانجی میان این دو کشور انجام داده ایم؟ آیا درخواستی از هر کدام از این کشورها بوده است؟

یکی از ظرافت‌ها و در واقع نکات مثبت سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران این است که با 15 کشوری که همسایه ایران هستند، صرفنظر از اختلافات آنها رابطه دوستانه دارد. ما الآن هم با پاکستان رابطه داریم و هم با افغانستان در عین حالی که این‌ها با هم اختلاف نظر دارند. هم روابط خوبی با عراق داریم و هم با ترکیه، اینها هم با هم اختلاف نظر دارند. ما همچنین رابطه خوبی با جمهوری آذربایجان داریم و هم رابطه خوبی با جمهوری ارمنستان، علیرغم اختلافاتی که این دو کشور دارند و تلاش می‌کنیم رابطه با هیچ یک از همسایگان ما تاثیر منفی بر رابطه ما با کشور دیگری در مجاورت خودمان نداشته باشد. اینکه ما با هر دو کشور رابطه داریم یک امتیازی را برای ما ایجاد کرده است که بتوانیم در مقاطع خاصی برای تقویت صلح در منطقه و جلوگیری از منازعه بین این کشورها دخالت و میانجیگری کنیم. جمهوری اسلامی ایران آمادگی میانجی‌گری در مناقشه قره باغ از طریق گفت‌وگو با جمهوری آذربایجان و ارمنستان دارد. البته خود این دو جمهوری مکانیسم گروه مینسک را انتخاب کرده‌اند. گروه مینسک سه کشور آمریکا، فرانسه و روسیه هستند و سال‌هاست تلاش می‌کنند به نحوی این مناقشه قره باغ را حل کنند و اعتقاد ما این است که موفق نبوده‌اند. اراده‌ای در گروه مینسک برای اینکه این مناقشه را حل کند وجود ندارد. تصور ما این است که اراده برای اینکه این مناقشه طولانی‌تر شود وجود دارد. به خاطر طولانی شدن این مناقشه کشورهای عضو گروه مینسک امتیازاتی را از هر دو کشور آذربایجان و ارمنستان در مقاطع مختلف گرفته و می‌گیرند. به همین دلیل است که جمهوری اسلامی ایران طولانی شدن این مناقشه را برای امنیت منطقه مفید نمی‌داند و آماده است برای حل این مناقشه نقش خود را ایفا کند، البته این منوط به این است که هر دو کشور این را بخواهند.

با توجه به اینکه آذربایجان ایران را متهم می‌کند که در مناقشه قره باغ همواره به ارمنستان تمایل داشته است، آیا اساسا امکان میانجی‌گری وجود دارد؟

اینکه گفته می‌شود ایران در مناقشه قره باغ طرف ارمنستان را گرفته است بیشتر یک موضوع تبلیغاتی است و صحت ندارد. ما با هر دو کشور رابطه داریم و تلاش می‌کنیم که نوع رابطه با این کشورها تاثیر منفی بر کشور دیگر نداشته باشد. بیش از هر کشور دیگری علاقه مند هستیم که مناقشه قره باغ به صورت صلح آمیز و مسالمت آمیز حل بشود و اعتقاد ما این است که ادامه این مناقشه ممکن است که منطقه را با نا امنی مواجه بکند. اینکه چقدر این دو کشور علاقه مند باشند که ما در این موضوع ورود پیدا کنیم مربوط به این دو کشور است. وقتی این‌ها گروه مینسک رو پذیرفتند ممکن است برای آن‌ها مشکل باشد که بخواهند این شیوه را تغییر بدهند ولی ما در عین حال این آمادگی داریم و تصور هم می‌کنیم که فعالیت‌های گروه مینسک به جایی نخواهد رسید. موضوع قره باغ یک موضوع منطقه‌ای است و باید در چارچوب کشورهای منطقه حل بشود. کشورهای فرامنطقه‌ای علاقه مند به حل این مشکل نیستند و اولویتی هم حل مشکل قره باغ برای آن‌ها ندارد. آمریکا در عراق و افغانستان و خاورمیانه گرفتار است دستگاه سیاست خارجی آمریکا اولویتی برای موضوع قره باغ قابل نیست. فرانسه گرفتاری‌های خود را دارد و الآن هم که در مالی بیشتر هم گرفتار شده است وقتی آن‌ها این مشکلات را دارند دیگر خیلی پرداختن به موضوع قره باغ برای آن‌ها موضوعیتی ندارد. لذا ما فکر می‌کنیم که برای کشورهای فرامنطقه‌ای، موضوع قره باغ موضوع دارای اولویت نیست.

به نظر می‌رسد ترکیه حضور پررنگی در کشورهای CIS دارد. نمایندگی‌های ایران در این کشورها چه اقداماتی در رقابت با این حضور پررنگ ترک‌ها انجام داده‌اند؟

من نمی‌خواهم موضوع رقابت با ترکیه در کشورهای CIS را تایید کنم. بحث رقابت مطرح نیست. باید خصوصیات و موقعیت هر کشوری را مد نظر بگیریم. موضوع حضور ترکیه در کشورهای سی‌ای اس خیلی ارتباطی به بحث دوجانبه و نوع رابطه با این کشورها ندارد. برخی مسایل فراتر از مسایل دوجانبه هستند. یکی از این مسایل همین بحث مخالفت‌هایی است که از سوی آمریکا و اروپا برای مخدوش کردن رابطه ما با کشورهای سی‌ای اس انجام می‌پذیرد. مثلا دستگاه تبلیغاتی غرب هیچ مانعی برای اینکه ترکیه به عنوان یک کشور الگو در کشورهای اسلامی فعالیت نکند ندارد و بلکه این را تشویق هم می‌کنند. اما همین دستگاه با ترندهای مختلف و با استخدام پرسنل با تجربه و کار کارشناسی و احتمالا در مقاطعی هم با بهره‌گیری از برخی اشتباهات ما سعی دارند از توسعه مناسبات ما با این کشورها جلوگیری کنند. منظور من این است که وقتی می‌خواهیم این موضوعی که اشاره کردید را مطرح بکنیم باید همه جانبه به آن توجه کنیم. امتیازهایی که یک کشور برای توسعه روابط با سایر کشورها دارد را باید مجموعا نگاه کنیم. طبعاً اگر شرایط طبیعی بود ما به مراتب بیش از هر کشور دیگری در این کشورهایی که با ما هم زبان و هم فرهنگ هستند می‌توانستیم ارتباط برقرار کنیم. در حال حاضر هم ارتباطات خوب است ولی جای گسترش دارد. /خ

پایان پیام.